

Divizní generál in memoriam František BLÁHA

* 26. 2. 1886 Poděbrady

† 21. 5. 1945 Terezín

Generál Bláha byl při jakémkoli jednání nekompromisní k vlašným a tvrdý k zbabělým, především však byl tvrdý k sobě. Při svém relativně vysokém věku (téměř šedesát let) jezdil ve sněhu a dešti na kole desítky kilometrů, jen aby mohl „svoji“ organizaci rozšířit ... Pro vlast a národ vykonal práci, jakou za celou dobu německé okupace vykonal málokterý vysoký důstojník ...

Po ukončení nižšího gymnázia získal další kvalifikaci na soukromé škole, kde absolvoval obchodní kurz. Jednorocní prezenční službu v rakousko - uherské armádě vykonal u zeměbranceckého pěšího pluku 12 v Čáslavi, ke kterému nastoupil záhy po zahájení první světové války. Tentokrát již v hodnosti poručíka v záloze. Sedm dní po příjezdu na východní frontu, 29. listopadu 1914, padnul do ruského zajetí.

V zajateckém táboře se dobrovolně hlásil do vznikajícího Čs. vojska na Rusi, avšak k 1. čs. střelecké brigádě se dostal až koncem června 1916. Za jedenáct měsíců poté (mezitím stačil úspěšně absolvovat důstojnickou školu v Kyjevě) odešel k záložnímu praporu 6. střeleckého pluku. Na podzim 1917 už v hodnosti poručíka nastoupil u náborové komise generála Jaroslava Červinky.

Krátce po ukončení kurzu u francouzské vojenské mise byl kapitán Bláha jmenován komisařem města Samary. Potom krátce velel 10. rotě a v září 1918 se stal vojenským velitelem Jekatěrinburku. Od června následujícího roku již zastával úřad dispozičního důstojníka odboru Generálního ubytovatele Čs. vojska na Rusi, poté důstojníka pro spojení štábu Sibiřské armády a dnem 14. srpna 1919 byl jmenován vojenským atašé u 1. sibiřské armády. Major Bláha svoji sibiřskou anabázi ukončil u štábu Dálného východu, kde se zabýval evakuací Čechoslováků do vlasti.

Podobně jako mnoho jiných „brášek“ našel i František Bláha během pobytu v Rusku svoji životní družku - Valentinu Petrovnu. Manželé přijeli do Prahy až v červnu 1921.

Bláha byl v hodnosti majora přijat do tvořící se čs. branné moci. Mírovou službu zahájil na zpravodajském oddělení hlavního štábu. Následující rok byl odvelen na Podkarpatskou Rus k pěšímu pluku 21 a později k pěšímu pluku 45 v Chustu. Po odvelení praporu převzal v prosinci 1923 podplukovník Bláha velení celého pluku.

V této funkci absolvoval další kurzy, zejména kurz pro velitele vojskových těles a pak kurz pro vyšší velitele v Praze. Ovšem sám také v řadě kurzů přednášel, jako například po přidělení k Pěchotnímu učilišti v Milovicích. Tehdy plukovník Bláha zastával funkci zástupce velitele

učiliště a současně byl učitelem praktické části kurzů pro první ročník posluchačů vysoké školy válečné a pro velitele vojskových těles.

Koncem roku 1932 převzal velení 21. pěší brigády v Košicích, odkud po roce odešel do Prahy jako velitel Velitelské školy. Krátce poté byl jmenován do první generálské hodnosti - brigádního generála. Na jaře 1935 se odstěhoval do Josefova, neboť byl ustanoven velitelem tamní 7. pěší brigády. Svoji poslední funkci v předválečné čs. branné moci - zástupce velitele 4. pěší divize v Hradci Králové brigádního generála Karla Kutlvašra - převzal dnem 1. ledna 1938.

Také generál František Bláha se po německé okupaci aktivně zapojil do činnosti Obrany národa, ve které zastával funkci velitele v severovýchodních Čechách se střediskem v Hradci Králové a po zatčení divizního generála Z. Nováka (22. června 1944), který vybudoval třetí zemské vedení Obrany národa v Čechách a zapojil vojáky do Přípravného revolučního národního výboru, pokračoval v jeho činnosti na krátkou dobu právě František Bláha z titulu prvního zástupce generála Nováka.

Ještě předtím se snažil vytvořit velitelskou síť ve významnějších politických, průmyslových a strategicky důležitých střediscích severovýchodních Čech. Proto počáteční práce jeho skupiny spočívala ve vyhledávání spolehlivých vyšších důstojníků a jejich povšechné informování.

Postupem času se mu podařilo vytvořit tuto velitelskou síť: Turnov - major Cerman, Mladá Boleslav - podplukovník Sokolář (zastřelen během heydrichiády) - potom podplukovník Toufal, Jičín - plukovník F. Vondráček a major Kruliš, Jaroměř - podplukovník Hnilica, Náchod - podplukovník Šlais, Hradec Králové - plukovník B. Borecký, major M. Černý a nakonec štábní kapitán F. Umlauf, Třebachovice - podplukovník L. Vlasák, Nový Bydžov, Chlumec nad Cidlinou a Poděbrady - plukovník J. Pánek (zastřelen za heydrichiády), Rychnov - podplukovník Gakš, Potštejn - plukovník Květoň a major V. Kurz, Pardubice - podplukovník E. Maršák (umučen gestapem v Pardubicích) a plukovník Vondra. Přelouč - major J. Mikšíček, Vysoké Mýto - major Lakomý a kapitán vládního vojska J. Vrátník, Choceň - major F. Novotný, podplukovník Hrstka, podplukovník Kučera, major Krejčí, kapitán Kubík a štábní kapitán Seidl, Česká Třebová - podplukovník Navara, Litomyšl a Polička - podplukovník Pokorný, Havlíčkův Brod, Humpolec, Hlinsko a Chotěboř - plukovník Buben a major Bachna. Spojkami na ústředí, respektive na generála Nováka byli podplukovníci Slávek Weinstein a J. Růžička.

Na přelomu let 1943/1944, kdy situace začala, podle přesvědčení generála Bláhy, dozrávat, vydal rozkaz, aby velitelé jednotlivých podúseků či středisek vytvářeli potřebné štáby a navázali styk s určenými politickými komisaři a ostatními místními organizacemi.

Prostřednictvím zpravodajského důstojníka štábu - štábního kapitána Františka Umlaufa navázal v létě 1944 Bláhův štáb spojení a spolupráci s Velkým Josefem - nadporučíkem J. Šanderou. Velitel paravýsadku Barium měl mít vytvořenou organizaci čítající 56 000 mužů (Hradecko 27 000, Opočansko 8000, Nechanicko 6000 atd.), kterým podle úmluvy s generálem Bláhou měl být dodán velitelský sbor jeho vojenské organizace a současně připojeny jednotky získané Bláhovou organizací, jako Sokolové, policie, četnictvo, vládní vojsko a další.

V důsledku toho generál Bláha rozdělil svůj úsek na tři a později na čtyři divize. Velitelem 1. divize se stal brigádní generál A. Slunéčko, který tehdy žil v ilegality na Turnovsku. Tato jednotka zahrnovala Turnov, Mladou Boleslav a Jičín. Druhou divizi tvořil Hradec Králové, Jaroměř, Náchod, Rychnov, Nový Bydžov a Chlumec. Plukovník B. Borecký byl určen velitelem 3. divize, která pokrývala Pardubice, Přelouč, Vysoké Mýto, Choceň, Českou Třebovou, Litomyšl a Poličku. Poslední, čtvrtá, divize pak zastřešovala Havlíčkův Brod, Humpolec, Hlinsko a Chotěboř. Jejím velitelem se měl stát plukovník generálního štábu Buben.

Po prvním hlášení do Londýna o vojenské organizaci v severovýchodních Čechách byl generál Bláha čs. zahraničním odbojem potvrzen jako velitel tohoto úseku pod krycím jménem Blažena. Současně byli schváleni i velitelé jednotlivých úseků, respektive divizí.

Poté generál Bláha požádal čs. velení v Londýně, aby veškerá nařízení, zvláště k povstání, mu byla dávana za souhlasu Moskvy. Na potvrzení přijetí svého požadavku žádal o sdělení hesla: „Boženko, vše je v dohodě“. Hlavní velitel divizní generál S. Ingr jej v následující depeši ujistil,

že „vše se děje a bude dít za souhlasu Moskvy“. Ovšem požadované heslo odvyšljal jen Londýn, Moskva mlčela.

Hlavní velitelství čs. branné moci v Londýně žádalo 1. října 1944, aby Bláha do sedmi dnů hlásil místa pro shozy zbraní, jejich počty a druh. Dále požadovalo přípravu míst k uskladnění, povozy k převozu a strážu k hlídání zbraní.

Snad právě tento urychlený požadavek generálu Bláhovi naznačoval, že rozkaz k povstání může očekávat v nejbližší době - koncem října nebo v první polovině listopadu. Sám byl rozhodnut akce nezažít dříve, dokud Rudá armáda nepřekročí Bílé Karpaty. Pro tento případ měl v úmyslu zajistit Českomoravskou vysočinu a tuto udržet až do příchodu sovětských jednotek. Současně počítal se zajištěním severního směru - přechodů v Krkonoších a Orlických horách a také západního a jihozápadního směru proti jednotkám SS v Milovicích a Benešově. Dále počítal, jakmile to situace dovolí, provést v celém úseku mobilizaci, vyčistit a obsadit pohraničí postupem až na Soví a Rychlebské hory.

Mezitím pokračovaly přípravné práce urychleným tempem. Byli vyhledáni a informováni vytipovaní důstojníci pro štáby budoucích jednotek, procvičovalo se technické provedení přijetí shozených zbraní. Prostřednictvím ilegální komunistické organizace vojáci získali podrobné plány letiště v Hradci Králové. Tamní Rakušané dokonce slíbili provádět rozkladnou činnost mezi ostatními německými letci a pro případ přepadení letiště slíbili přidat se k českým vlastencům. Postupně bylo získáno několik důstojníků a asi 600 letců. Výsledek této spolupráce se plně projevil v květnu 1945, kdy Rakušané odstranili velitele příslušníků SS, zničili letadla, a proto nemohlo být provedeno jak zamýšlené bombardování Hradce Králové, tak zesílení letectva při náletu na Prahu ...

V tomto stavu příprav byla vyražena organizace Velkého Josefa. Již 4. října začalo zatýkání železničářů v Jaroměři a Hradci Králové. Při jejich výsledku na gestapu došlo k prozrazení i vojenské organizace generála Bláhy. Zatčení byli všichni podvelitelé úseku až na podplukovníky Gakše a Pokorného, kteří uprchli. Dále byla zatčena část důstojníků určených pro štáby nebo jako velitelé. I když Barium omezilo svou činnost, 16. ledna 1945 se při zatýkání u Žamberka těžce postřílel Velký Josef, který na následky zranění zemřel v hradecké nemocnici začátkem března. Druhý den radiotelegrafista skupiny Malý Josef (četař aspirant J. Žizka) spáchal sebevraždu ...

Generál Bláha, aby se vyhnul eventuálnímu zatčení, odjel z Hradce Králové 2. října 1944 do Josefova, kde měl hlášen trvalý pobyt. Cestou domů se ještě zastavil v bytě plukovníka B. Boreckého, aby mu vydal směrnicí pro další činnost. Prý jakmile se poměry uklidní, zase se vrátí. Již 17. listopadu 1944 jej gestapo vylákalo na schůzku s „nějakým“ důstojníkem. Samozřejmě že následovalo zatčení, výslechy v hradecké věznici.

Byl přesvědčen o naprosté porážce Němců. Nebral proto své zatčení nikterak tragicky, neboť věřil, že všichni spoluzatčení z toho šťastně vyvážnou, protože válka skončí dříve, než dojde k soudu. Ze stejného důvodu při výsleších na gestapu mluvil velmi otevřeně a přímo řekl, že Němci válku prohráli...

Za věznění v Terezíně pak svým spoluvězňům často opakoval, že „tyto naše zkušenosti nám nemohou nikterak uškodit, neboť nám pomohou k ráznému vyúčtování s Němci jednou provždy“. Díky zrádnému skvrnitému tyfu, kterému nakonec podlehl v osvobozeném Terezíně, ztratila čs. armáda dalšího vynikajícího důstojníka ...

PhDr. Zdeněk Vališ